

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНОГО, НЕОЛІМПІЙСЬКОГО ТА АДАПТИВНОГО СПОРТУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня магістра
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт,
освітньою програмою «Спорт»

на тему: « **СУЧАСНІ ТЕНЕДЕНЦІ РОЗВИТКУ ХОКЕЮ З ШАЙБОЮ В
СВІТІ ТА УКРАЇНІ**»

здобувача вищої освіти
другого (магістерського) рівня
Ворона О.А.
Науковий керівник: Краснянський К.В.
к.фіз. вих.

Рецензент: Улан А.М.
к.фіз. вих.

Рекомендовано до захисту на засіданні
кафедри (протокол № _ від ____ 20__ р.)

Завідувач кафедри: Матвєєв С.Ф.
(прізвище, ініціали)
кандидат педагогічних наук, професор
(наук.ступінь, вчене звання)

(підпис)

Київ – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ХОКЕЮ В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ ТА УКРАЇНІ	7
1.1 Зародження хокею в Північній Америці	7
1.2 Характеристика НХЛ як однієї з основних хокейних ліг світу	9
1.3 Особливості становлення хокею в Україні	13
Висновки до розділу 1	17
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ І ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	18
2.1. Методи досліджень	18
2.1.1. Аналіз літературних джерел та матеріалів мережі Інтернет	18
2.1.2. Опитування	19
2.1.3. Порівняння та аналогії	19
2.1.4. Методи математичної статистики	19
2.2. Організація дослідження	21
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ХОКЕЮ У ПІВНІЧНІЙ АМЕРЕЦІ	22
3.1. Організаційно-управлінські основи НХЛ	22
3.2. Інформаційна діяльність ліги	24
3.2. Економічні аспекти розвитку ліги	27
3.3. Особливості проведення змагань	36
Висновки до розділу 3	38
РОЗДІЛ 4. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХОКЕЮ В УКРАЇНІ	40
4.1 Проблеми розвитку хокею в Україні	40
4.2. Перспективи розвитку хокею в Україні	47
РОЗДІЛ 5. ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	50

ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	54

ВСТУП

Актуальність теми. За роки незалежності України хокей опинився під інтенсивним впливом внутрішніх і зовнішніх факторів, зумовлених змінами соціально-політичного устрою, поганим економічним станом країни, швидким розширенням прав національних федерацій і спортсменів, що привело до зміни системи радянського спорту [9].

На думку Павлюка І. С. [30] особливою мірою цей процес торкнувся спортивних ігор, в тому числі і хокею, де на зміну ієрархічному державному регулюванню прийшов процес хаотичного функціонування, нерегульованої взаємодії національних федерацій, клубів і спортсменів із зарубіжними спортивними організаціями, масовим переходом спортсменів для роботи у професійних і напів професійних командах інших країн. Все це привело до зниження рівня клубних і збірних команд, різкого пониження рівня виступів на міжнародній арені та в національних чемпіонатах. З іншого боку, міжнародний досвід розвитку хокею із шайбою свідчить, що чітко побудована система управління цим видом спорту, наявність необхідних законів та економічної підтримки дає можливість за короткий проміжок часу значно покращити показники його розвитку. Прикладом може бути одна з найкращих професійних спортивних ліг світу – НХЛ, яка за історію свого існування пережила не одну кризу (велика депресія, стайки та локаути, конкуренція з іншими професійними лігами тощо). За рахунок чітко побудованої системи, хокей в Америці входить до п'ятірки найбільш популярних видів спорту. Функціонування Національної хокейної ліги базується на фундаментальних принципах: комерційно-спортивному підході, наявності драфтової системи та розвиненої інфраструктури кожного клубу, контроль фінансової діяльності клубів, впровадження інноваційних технологій тощо. Сьогодні Національна хокейна

ліга, постійно знаходяться в пошуку нових рішень для розвитку та популяризації ліги не тільки в Північній Америці, а й в усьому світі.

Аналіз літературних джерел показав, що більшість робіт присвячені питанням технічній підготовці в хокею [4, 12, 27 та ін.], фізичній [3, 8, 37, 42 та ін.] тактичній підготовці [450 20, 44 та ін.] особливості функціонування хокейних клубів [13, 30, 57 та ін.] тощо.

Таким чином, вивчення історичних аспектів, тенденцій та закономірностей функціонування хокею у світі та Україні допоможе визначити напрями діяльності для покращення показників розвитку цього виду спорту в нашій державі, що і обумовлює актуальність наших досліджень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконується згідно Плану НДР НУФВСУ на 2016 – 2020 рр. за темою 1.14 «Сучасний неолімпійський спорт: європейський та вітчизняний контекст» (номер державної реєстрації 0119U100412) та Плану НДР НУФВСУ на 2021 – 2025 рр. за темою 1.4 «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту».

Мета дослідження – обґрунтування напрямів підвищення ефективності розвитку хокею із шайбою в Україні з урахуванням міжнародного досвіду.

Завдання дослідження:

1. На підставі аналізу літературних джерел та інформації мережі інтернет дослідити становлення та розвиток хокею в Україні та світі (на прикладі Північної Америки).

2. Виділити організаційно-правові та економічні аспекти функціонування хокею в Північній Америці та Україні.

3. Визначити проблеми розвитку хокею в Україні

4. Розробити практичні рекомендації для підвищення ефективності управління хокеєм із шайбою в Україні з урахуванням міжнародного досвіду.

Об'єкт дослідження – особливості розвитку професійного хокею в Україні та Північній Америці.

Предмет дослідження – історичні, організаційні, правові, економічні особливості функціонування хокею в Україні та Північній Америці.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, матеріалів мережі Інтернет; порівняння і аналогії; опитування; методи математичної статистики.

Наукова новизна:

- Вперше було виділено передумови виникнення та сучасний стан розвитку хокею із шайбою в Україні, що дозволило виявити перспективи розвитку цього виду спорту в нашій державі.

- Вперше було визначено організаційно-правові, економічні та інформаційні особливості функціонування НХЛ, що дозволило визначити фактори які впливають на ефективність функціонування ліги.

- Вперше було проведено комплексний аналіз системи змагань НХЛ з урахуванням особливостей розвитку професійного хокею в Північній Америці.

Практичне значення одержаних результатів дослідження. Результати досліджень можуть бути використані спеціалізованими закладами вищої освіти України при підготовці та підвищенні кваліфікації фахівців у галузі фізичної культури і спорту в рамках навчальних дисциплін: «Професійний спорт (4 курс)», «Актуальні проблеми професійного та неолімпійського спорту», «Теорія і методика викладання обраного виду спорту (спеціалізація «хокей», 1-4 курс)»

Крім того, отримані дані можуть бути корисними для хокейних спортивних функціонерів України для вивчення досвіду розвитку хокею в Північній Америці.

Структура роботи: магістерська робота має 5 розділів, 8 рисунків, 4 таблиці та 60 джерел літератури.

РОЗДІЛ 1

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ХОКЕЮ В ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ ТА УКРАЇНІ

1.1 Зародження хокею в Північній Америці

Сьогодні хокей є одним і найбільш популярних видів спорту в Північній Америці. Аналіз робіт Гуськова С. І., Платонова В. М., Лінеца М. М., Юшко Б. Н [35]. свідчить, що більшість авторів дотримуються думки, що хокей виник в Канаді. Однак ряд фахівців [9, 20] стверджують, що місце появи хокею це Голландія XVIII століття, оскільки існує гравюра голландського майстра, на якій зображений вельможа, що стоїть на ковзанах з ключкою в руках. Також, необхідно зазначити, що існує думка, що хокей з'явився ще в стародавній Індії. Про це свідчать фрески в національному антропологічному музеї Мехіко, на яких зображені люди, які грають в невеликий м'яч вигнутими палицями [10]. Також існує думка, що хокей з'явився на півночі Америки. У деяких джерелах зафіксована інформація про те, що індіанці крайньої півночі Америки змагалися в грі на льоду з ключками. Також, на думку Зубалій М. [9] хокей міг з'явитися у Франції, оскільки слово «хокей» має французьке походження. «Хоке» (французькою) - назва вівчарського палиці з загнутої ручкою.

Але незважаючи на всі суперечки щодо історії появи хокею, офіційним місцем народження прийнято вважати Канаду (Монреаль), оскільки інформацію про перший офіційний хокейний матч, який пройшов 3 березня 1875 року, було зафіксовано в Монреальській газеті "Montreal Gazette" [35].

Аналіз доступної літератури дозволив визначити хронологію зародження хокею в Північній Америці (табл. 1.1.).

Таблиця 1.1

Хронологія зародження хокею в Північній Америці

Дата	Характеристика
70-х роки XIX ст.	Формування хокею як виду спорту у Канаді
1874-1876 рр.	Хокей почав започатковуватись як організований спорт в коледжах Канади. В роки після громадянської війни студенти Монреальського університету починають проводити ігри в хокей на постійній основі.
1879 р.	Формування перших правил гри в хокей
1899 р.	Збудовано перший у світі палац спорту зі штучним льодом
1902-1903 рр.	Створення першої професійної ліги з хокею в Америці
1909 р.	Організація Національної хокейної асоціації
1917 р.	Створення Національної хокейної ліги

Як вид спорту хокей почав створюватись в Канаді у 70-х роках XIX ст. Особливу популярність він набув серед студентів. Саме вони у 1879 р. створили перші цього виду спорту. Після цього, хокей починає поширюватись по всій країні і стає національним видом спорту. Так, у 1899 р. саме у Монреалі було збудовано перший у світі спортивний стадіон зі штучним льодом та міг розмістити 10 тис глядачів [35].

На думку [37] поява цього виду спорту в США пов'язана з іменем канадського студента, який у 1883 р. створив у Балтіморському університеті команду з хокею і організував товариську зустріч з клубом з Квебека.

Перша професійна спортивна ліга з хокею була створена в США у 1902-1903 рр, а у 1904 р. за ініціативи капітана професійного клуби «Портейдж Лейкерс» Дж. Гібсона було організовану Міжнародну хокейну лігу, до складу якої потрапили команда з Піттсбурга, три клуби з Мічигана і два канадські клуби. Ліга проіснувала до 1907 р, а Джека Гібсона називали «батьком професійного хокею» [11]. На початок XX століття в Північній Америці були створені кілька професійних, напівпрофесійних і аматорських ліг.

У 1909 р. один з власників клубу з Онтаріо А. О Брайент створив Національну хокейну асоціацію, до неї увійшли два американські клуби. Юридично ліга проіснувала до 1918 року, але заключний змагальний сезон провела у 1916-1917 рр. Основною причиною створення НХЛ став конфлікт між власниками клубів Національної хокейної асоціації. Головним винуватцем скандалів був власник «Торонто Блюшїртс» Едвард Лівінгстоун, якого інші засновники асоціації неодноразово звинувачували в створенні несправедливої переваги для своєї команди, а також у підкупі гравців інших клубів. В цей проміжок часу були розроблені правила, які діють і сьогодні: гру було розділено на 3 періоди по 20 хв; на майданчику одночасно виступали по 6 спортсменів з кожної команди, у тому числі і воротарі. Власники Національної хокейної асоціації в Монреалі 26 листопада 1917 року сформували Національну хокейну лігу в яку увійшли 6 команд [35].

1.2 Характеристика НХЛ як однієї з основних хокейних ліг світу

Національна хокейна ліга - професійна спортивна організація, яка об'єднує хокейні команди США і Канади. У наш час більшість фахівців визнають НХЛ однією з найсильніших на планеті. Треба відзначити, що на даний момент вона є однією з головних спортивних ліг Північної Америки, нарівні з НБА, НФЛ і МЛБ. Ліга була утворена 26 листопада 1917 року, в Канаді до неї входило шість команд. Перша американська команда («Бостон Брюїнс») вступила до НХЛ у 1924 р., після цього, через рік, ліга розширилась ще трьома американськими клубами [37].

Перші кілька років існування ліга відчувала значні фінансові труднощі. В першому десятилітті існування ліги команди мали значні фінансові труднощі та багато сил витрачала на те, щоб продовжити своє існування, команди НХЛ показували високі спортивні результати та вигравали Кубок Стенлі 7 разів з

перших 9 розіграшів (в сезоні 1918-19 років розіграш був скасований через епідемію Іспанського грипу) [35]. Тоді Кубок Стенлі розігрувався між кращою командою НХЛ та клубом-переможцем Асоціації хокею тихоокеанського узбережжя. Починаючи з 1924 року ліга стала розширюватися. Так, в період з 1924 по 1930 роки до складу ліги ввійшли сім нових клубів.

У 1926 році НХЛ збільшила заробітні плати своїх спортсменів до рівня, який не могли підтримати інші північноамериканські професійні ліги, після цього, НХЛ почала одноосібно розігрувати Кубок Стенлі. У 1931 р. в ній грало вже 10 команд. Однак через фінансову кризу (Велика депресія) ряд клубів припинили своє існування. У 1942 році в НХЛ залишилися тільки 6 команд. В історію вони увійшли під назвою «Оригінальна шістка» [10].

Необхідно відзначити, що значним поштовхом для розвитку НХЛ стало збільшення зацікавленості у 1960-ті роки ХХ століття роках до професійного спорту в США з боку телебачення [37]. Так, у 1967 р. НХЛ почала включати нові спортивні клуби за рахунок американських професійних клубів в Окленді, Лос-Анджелесі, Міннесоті, Піттсбурзі, Філадельфії, та Сент-Луїсі. В 1970 р. ліга продовжує розширюватися за рахунок американських клубів. Таким чином, одним із факторів розвитку ліги є зацікавленість представників ЗМІ [11].

Необхідно відзначити, що НХЛ на протязі свого існування конкурувала з іншими професійними лігами які існували в Північній Америці. Наприклад, у 1972 р. була організована канадо-американська хокейна організація – Всесвітня хокейна асоціація, до складу цієї структури потрапили 8 американських та 4 канадських клуби. Клуби цієї ліги були організовані переважно на основі студентських хокейних команд. Велику кількість кращих гравців НХЛ представники команд Всесвітньої хокейної асоціації зацікавили значними заробітними платами. Так, один з кращих спортсменів в історії професійного хокею Горді Хоу говорив, виступаючи за клуб Всесвітньої хокейної асоціації «Детройт Ред Уінгс», у віці 45 років, він отримував набагато більше грошей, у

порівнянні з роками в НХЛ [35]. На думку Савіна В. П. занадто великі видатки на зарплату гравцям стали однією з головних причин того, що Всесвітня хокейна асоціація не витримала конкуренції з НХЛ і в 1979 р. припинила своє функціонування. Основні клуби Всесвітньої хокейної асоціації були включені до складу НХЛ, та ліга повернула собі право монополії контролю хокейного ринку у Північній Америці.

У 1985 р. НХЛ одностайно з іншими професійними спортивними лігами з (американського футболу, бейсболу та баскетболу) звернулася до комісії сенату США з ініціативою прийняти закон, що давав би професійним спортивним лігам право контролювати територіальне розташовування своїх клубів у країні. Таким чином, ліги мали право забороняти переїзд будь-якого клубу відповідної ліги з одного місця на інше [35].

На початку 1990-х років відбулося значне розширення ліги. Кількість клубів збільшилась до 26, а в 2000 р. ліга розширилася до 30 клубів, а в 2017 році до 31 клубу. Це є показником збільшення популярності цього виду спорту, насамперед у США, так як 21 із 31 клубів розташовані в містах США. Таке значне збільшення ліги стало можливим завдяки залученню до НХЛ кращих європейських спортсменів, у тому числі і таких українських хокеїстів як Дмитро Христич та Олександр Житник. Сьогодні крім НХЛ в США та Канаді існують ще 5 нижчих спортивних ліг, до складу яких входить більше 60 клубів [10].

Необхідно відзначити, що на протязі існування НХЛ ліга стикалась з одним страйком гравців і трьома локаутами. Першим був страйк в квітні 1992 року, ініційований профспілкою гравців НХЛ. Страйк було розпочато ближче до кінця сезону і тривала він всього 10 днів. Було пропущено 2 гри, а 3 гри були перенесені. Локаут в сезоні 1994/95 був більш тривалим і тривав 3 місяці. Через локаут було зменшено кількість ігор клубів в регулярному чемпіонаті до 58 матчів. Протягом цього сезону клуби грали матчі тільки всередині власних

конференцій. Колективний договір було укладено у 1998 р. ці але пізніше був продовжений до 2004 р. Переговори щодо створення нового договору, були розпочаті в 2004 році, але спільного рішення знайти так і не вдалося, що перетворилися в одну з найбільш великих суперечок між лігою та спортсменами в історії професійного спорту. Рада управління висунула пропозицію визначити для команд загальну «стелю зарплат». Профспілка з іншої сторони виступила проти цього рішення. Без прийняття нової угоди комісар ліги Гері Беттман змушений був скасувати сезон 2004/05. В результаті НХЛ стала першою професійною спортивною організацією США, яка не проводила цілий сезон регулярного чемпіонату через трудовий спір. У липні 2005 року угоду було підписано на умовах ліги - «стелю зарплат» було встановлено. Ігри НХЛ відновилися в жовтні 2005 року [10].

Третій локаут був оголошений 16 вересня 2012 року, після того як ліга і профспілка не змогли знайти спільне рішення по новому колективному договору. Причиною стало розділення можливого доходу між лігою і профспілкою. Тому 15 вересня 2012 р, закінчився строк колективного договору між НХЛ і асоціацією гравців та був оголошений локаут [58].

НХЛ висунула вимогу стосовно зменшення заробітної плати спортсменів, збільшення терміну контракту новачка з 3 до 5 років, та скасування можливості вирішення спірних питань через спортивний арбітраж. Асоціація спортсменів виступила проти таких вимог. Через відсутність матчів регулярного чемпіонату спортсмені підписували договори з клубами КХЛ, СМ-ліги, Чеської екстра ліги, та Еліт серії. НХЛ відмінила всі спортивні події, які були заплановані до 14 січня 2013. Після переговорів між президентами клубів та асоціацією гравців було визначено попередні пропозиції, щодо підписання 10-ти річного колективного договору. Керівництво НХЛ та асоціації професійних хокеїстів ратифікували цей договір та підписали меморандум про взаєморозуміння. НХЛ розробила відповідний календар змагань 48 ігор для кожного клубу ліги.

1.3 Особливості становлення хокею в Україні

Хокей із шайбою вид спорту, який протягом багатьох років був одним з найбільш популярних видів спорту в світі, в Радянському Союзі та УРСР. Команди України такі як Динамо Київ, і згодом Сокіл Київ, були важливими елементами системи Радянського хокею. Вони мали значний глядацький інтерес, були стимулом до розвитку системи хокею в Україні.

Аналіз робіт Зубалій М. [9] свідчить, що історія зародження хокею в Україні бере свій початок з кінця XIX ст. Так, у 1890 р. у Львові були складені свої правила гри в хокей з шайбою на основі правил виданих у Празі у тому ж році.

Після цього починають організовуватись команди та проходять перші ігри з хокею із шайбою. Цей новий вид спорту з ключками та шайбою галичани почали називали «гокей» або «гаківка» [9]. Також, в цей період, починають створюватись структури які розвивають хокей. Наприклад, у 1906 р. було створено першу українська академічна гімназія «Українського спортивного кружка», де культивували такі види спорту як: легка атлетика, хокей, футбол, туризм, бокс та санний спорт. І. Боберський допоміг створити подібні гуртки у учбових закладах Тернополя і Перемишля, які стали основою спортивних товариств «Поділля» і «Сянова Чайка».

Паук О. [31] вважає, що в той же час на сході України також починає розвиватись хокей. Так, у 1908 р. у Харкові брати Едуард Отакаром і Карл Мали відкрили перший у місті магазин, в якому продавалися гімнастичне та спортивне обладнання, спортивна література форма, інвентар, атрибутика, ковзани для катання та ігор в хокей. У той період у Львові ігри в хокей із шайбою проходили за канадськими правилами та з необхідним обладнанням. Починає проходити кубок міста з хокею з шайбою [31]. Цей вид спорту все

більше набуває популярності. Так, з 1910 р. починається викладання гри в хокей у Товаристві рухових забав. Необхідно відзначити, що в той проміжок часу хокей був одним з найбільш популярних зимових видів спорту [37].

Також у Львові у Стрийському парку проходять чемпіонати міста з хокею з шайбою, у ньому брали участь хокейні команди Львівського товариства їзди на ковзанах «Чарні», «Лехія», «Сокіл», «Гасмонея», «Погонь». У 1912 було організовано у Львові при спортивному товаристві «Україна» секції хокею, яка переросла у першу команду України з хокею, яка брала участь у чемпіонаті Польщі. Один сезон команда виступала в класі «Б», а на наступний сезон перейшла до класу «А». Також починають організовуватись матчі з хокею на Слобожанщині та організовуються хокейних клуби у Харкові при спортивних організаціях «Фенікс» і «Гельферіх Саде». У 1915 р. у Харкові спортивним товариством «Фенікс» були створені нові хокейні клуби, які потім через події I світової війни розпалися. У період з 1918 до 1924 рр. починається поширення канадських хокей у Варшаві та Львові. Він розвивається польськими спортсменами, які після I світової війни повернулися з Канади та США. Доволі швидко освоїли хокей і українські спортсмени у Львові, багато з них виступали в польських командах. Поступово гра набуває широкої популярності серед жителів міст, але значного розвитку цей вид спорту отримав в багатих польських і єврейських командах «Гасмонея», «Погонь», оскільки спорядження гри в хокей купувалося лише в Канаді і потребувало значних фінансових інвестицій [9].

У 1923 році у Харкові пройшов перший хокейний сезон. В міській першості, що проводила в 3-х групах, прийняло участь 27 хокейних клубів. Це дало поштовх для створення у 1924 р. першого льодового катка Желдора, на цьому катку проводили ігри першості міста. За аналогією з Харковом починає проводитись чемпіонату міста з хокею з шайбою у Львові, а у 1925 р. було створено львівську окружну спілку хокею на льоду (Федерація хокею з шайбою)

та починається проведення першого чемпіонату Львова з хокею з шайбою з участю команд «Чарні», «Погонь», «Дрор», «Лехія», АЗС (Варшава) і «Спарта» [37].

Аналіз робіт Зубалій М. [9] свідчить, що з 1920-х років у Харкові в рамках Всеукраїнської першості із зимових видів спорту проходять змагання з хокею з шайбою між командами Харкова, Артемівська, Дніпропетровська. Українські спортсмени показували гарний результат та мали можливість бути включені у збірну команду Польщі та виступати на змаганнях Європейського та світового рівнів.

Найбільш істотний поштовх для розвитку, український хокей отримав у 80-ті роки ХХ століття, коли українські хокеїсти претендували на медалі чемпіонату СРСР, провідні хокеїсти запрошувалися в збірну команду СРСР. В цей період команда Сокіл Київ завоювала бронзові медалі чемпіонату СРСР (1986 рік) та виступала в престижних європейських турнірах (Кубок Спенглера), брала участь в престижних серіях матчів провідних команд СРСР і НХЛ. Зростання популярності виду спорту, збільшення престижності заняттям хокеєм стимулювало розвиток дитячо-юнацького хокею. Наслідком високої ефективності роботи дитячо-юнацьких шкіл стало збільшення процентного співвідношення українських гравців в командах майстрів СРСР, в тому числі в провідній українській команді - київському Соколі. Ряд провідних гравців вихованців українського хокею були запрошені в клуби НХЛ, де вони багато років займали провідні позиції [37].

Сьогодні головною структурою яка займається розвитком хокею в нашій країні є Федерація хокею України, яка є всеукраїнською громадською структурою фізкультурно-спортивної спрямованості, яка об'єднує людей, які сприяють розвитку й популяризації хокею в нашій державі, та утворена на основі Закону "Про об'єднання громадян" та індивідуального і колективного членства. Федерація представляє Україну на змаганнях і бере участь у

континентальних, регіональних і світових змаганнях, які проходять під керівництвом Міжнародної федерації хокею. На державному рівні центральний орган виконавчої влади у сфері фізичної культури та спорту займається підготовкою резерву. Таким чином, система організації і управління хокеєм в Україні виступає як на рівні державних структур, які забезпечують функціонування системи підготовки спортивного резерву та на рівні громадських організацій, які створюють систему змагань [35].

До основних завдань Федерації хокею України можна віднести: – створення умов для розвитку хокею в нашій державі, покращення системи підготовки спортсменів, суддів і тренерів, представлення України на чемпіонатах світу, Європи, Олімпійських іграх та інших спортивних заходах; – співпраця з міжнародними й національними спортивними організаціями.

Висновки до 1 розділу

Сьогодні одним з популярних видів спорту у світі є хокей, офіційним місцем народження якого прийнято вважати Канаду (Монреаль). Аналіз доступної літератури дозволив визначити хронологію зародження хокею в Північній Америці. На думку більшості авторів одним з основних факторів для розвитку цього виду спорту у цій частині світу стало створення НХЛ.

Сьогодні однією з провідних ліг світу є НХЛ. Вивчення історичних аспектів розвитку цієї організації свідчить, що на протязі її існування постійно виникали проблеми пов'язані з економічною діяльністю, правовим регулюванням, конкуренцією з боку інших ліг, банкрутства клубів тощо. Однак, вирішення зазначених проблем допомогло побудувати чітко функціонуючу модель розвитку хокею в країні на професійній основі.

Аналіз доступної літератури показав, що хокей із шайбою в Україні має багату історію, він протягом багатьох років був одним з популярних видів

спорту в нашій державі. Зародження хокею в Україні бере свій початок з кінця XIX ст., коли він починає розвиватись в Львові та пізніше у Харкові. Спортсмени України показували хороший результат на національному та міжнародному рівнях. Крім цього, такі хокейні команди як Динамо Київ і Сокіл Київ, були важливими елементами системи Радянського хокею. Сьогодні, хокей в Україні опинився під значним впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, обумовлених змінами соціально-політичного устрою, складним фінансовим станом країни, що призвело до зміни системи радянського спорту та зменшенням показників розвитку хокею в Україні. Це викликає необхідність проведення досліджень спрямованих на вивчення міжнародного досвіду управління цим видом спорту та розробки напрямів підвищення ефективності управління хокеєм із шайбою в Україні.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Методи досліджень

В межах проведення магістерського дослідження та досягнення поставленої мети були використані такі методи дослідження:

- Аналіз літературних джерел та матеріалів мережі Інтернет;
- Порівняння та аналогія;
- Аналіз, синтез та узагальнення;
- Опитування (анкетування)
- Бесіда;
- Методи математичної статистики.

2.1.1. Аналіз літературних джерел та матеріалів мережі Інтернет.

Використання зазначеного методу досліджень було спрямовано на вивчення історичних аспектів діяльності професійних хокейних ліг Північної Америки та особливостей зародження хокею в Україні. Проведений аналіз дозволив виявити основні моменти діяльності НХЛ та особливості розвитку хокею в Україні.

На основі вивчення доступних літературних джерел, були сформовані мета та завдання дослідження, обґрунтована актуальність та наукова новизна магістерської роботи, було оцінено внесок різних дослідників у розробку цієї тематики та значимість власних досліджень.

2.1.2. Порівняння та аналогії. Зазначений метод використовувався з метою визначення загальних рис розвитку хокею в Північній Америці та Україні, та визначення можливих шляхів вирішення проблем розвитку хокею в Україні на основі вивчення міжнародного досвіду вирішення схожих проблем

2.1.3. Аналіз, синтез та узагальнення. Використання методу аналізу було зумовлено необхідністю визначення особливостей організаційно-управлінської діяльності НХЛ та особливістю управління розвитком хокею в Україні. Були визначенні функції діяльності НХЛ. За допомогою методу синтезу були об'єднанні проблеми та фактори розвитку хокею в Північній Америці та Україні. Метод узагальнення використовувався для визначення загальних проблем розвитку хокею в США та Канаді та Україні.

2.1.4. Бесіда. Цей метод дослідження був використаний для отримання даних від спортсменів високого класу які виступають в Україні та тренерів українських хокейних клубів. Проведені бесіди дозволили визначити дозволило визначити сучасний стан та тенденції розвитку хокею в Україні.

2.1.5. Методи математичної статистики були використанні для об'єктивного аналізу результатів дослідження і забезпечили збір та обробку отриманих даних, а також визначення достовірності отриманих результатів дослідження. В межах проведення дослідження було використано середнє арифметичне (\bar{x}), яке обчислювалося за формулою:

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{n}$$

де n - обсяг вибірки,

- знак підсумовування,

x_i - варіанти.

Для виконання розрахунків були використані електронні таблиці MS Excel

2.2. Організація досліджень:

Дослідження були організовані в три етапи, кожен з яких передбачав досягнення відповідної мети.

I етап (2019 р.) спрямований на пошук та вивчення доступної літератури, яка має відношення до обраної теми дослідження, що дало можливість визначити актуальність теми, розробити мету та завдання дослідження, предмет і об'єкт, практичну значущість та наукову новизну роботи, визначити методи досліджень. Були підготовлені I і II розділи роботи.

II етап (2019 – 2020 р.) було проведено наукове дослідження, яке дозволило визначити особливості становлення та розвитку хокею в Україні та Північній Америці. Була проведена обробка інформації отриманої під час аналізу установчих документів НХЛ, національної федерації хокею України та інших організаційних структур пов'язаних з розвитком цього виду спорту. Також на основі узагальнення міжнародного досвіду управління хокеєм були сформовані рекомендації для підвищення ефективності розвитку цього виду спорту в нашій державі. Були підготовлені III і IV розділи роботи.

III етап (2020 р.) був спрямований на аналіз та обговорення отриманих результатів дослідження, підготовку висновків до роботи та розробку рекомендацій, а також підготовку магістерської роботи до захисту.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ХОКЕЮ У ПІВНІЧНІЙ АМЕРЕЦІ

3.1. Організаційно-управлінські основи НХЛ

Аналіз нормативно-правових документів НХЛ дозволив визначити, що основним органом управління в цій організації виступає Рада управління. До складу цього органу входять керівники всіх клубів у лізі. До основних функцій діяльності цього органу можна віднести: визначення напрямів подальшого розвитку ліги; включення нових команд до складу НХЛ, визначення оптимальної системи змагань та внесення змін до правил організації матчів, вибір комісонера ліги тощо. Крім цього, рада управлінців має право контролюючої функції за фінансовою діяльністю команд. Поточним керівництвом ліги займається комісонер ліги, який обирається радою управлінців, комісонер не може мати економічної зацікавленості у професійному спорті, його заробітна плата встановлюється радою управління та залежить від економічної ефективності цієї організації. Для НХЛ термін роботи президента складає 7 років. До основних функцій комісонера можна віднести: визначення місця локації головного офісу ліги; виконання фінансових витрат від імені професійної ліги; підписує договори зі спонсорами, заключає контракти з продажу прав на телетрансляції ліги, затверджує календар організації регулярного чемпіонату тощо. Крім цього, комісонер ліги також виконує контролюючу функцію та має право накладати штрафи на не виконання положень статуту або за їх порушення. Також президент має право забороняти договори між клубами та спортсменами, якщо такі порушують правила, які діють в лізі.

Розглядаючи організаційно-управлінську діяльність НХЛ можна визначити, що всі функції цієї організації можна розділити на декілька основних напрямів (рис 3.1.)

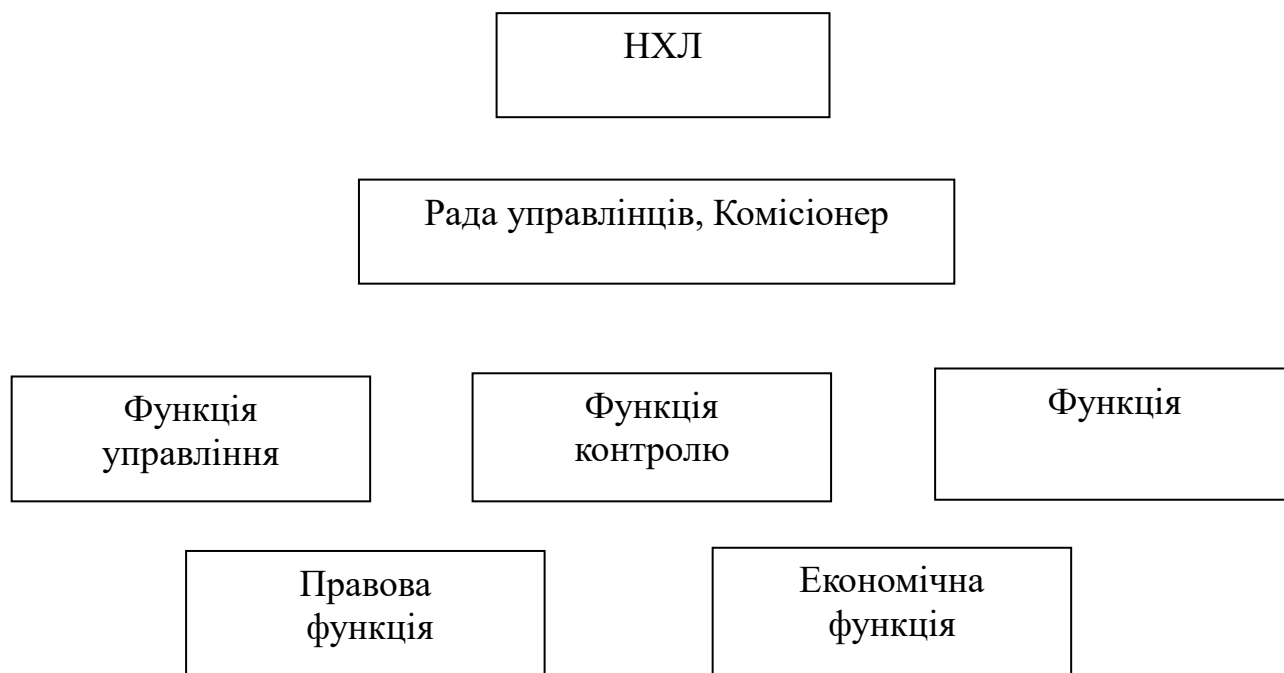

Рис. 3.1 Функції НХЛ

До основних функцій управління НХЛ слід віднести: розробка та впровадження нових правил; створення календаря змагань; визначення оптимальної кількості команд у НХЛ та можливість наповнення клубів новими спортсменами тощо. Визначаючи особливості економічної діяльності НХЛ, необхідно відзначити можливість продажу лігою прав на теле-трансляції, розробку рекламно-спонсорських програм, тощо. Також ліга може проводити контрольну діяльність клубів у лізі та накладати штрафи за недотримання положень нормативно-правових документів ліги.

Таким чином, аналіз нормативно-правових документів НХЛ свідчить, що організаційна структура ліги створена за моделлю інших професійних спортивних ліг США та Канади. Головним органом управління є рада

управлінців, фактичним управлінням лігою займається комісіонер, а основним документом є конституція.

3.2. Особливості інформаційної діяльності НХЛ

Сьогодні одним з важливих аспектів діяльності професійних спортивних ліг є інформаційне висвітлення спортивних подій. Національна хокейна ліга приваблює вболівальників з соціальних мереж, влаштовують різні промо-акції, організовує зустрічі з уболівальниками, людьми з обмеженими можливостями, військової армією США і багато ін. Відзначимо, що НХЛ є однією з найбільш привабливих ліг на території Північної Америки. Поступається тільки НФЛ, НБА, ГБЛ, але варто відзначити що бейсбол і американський футбол проходять на футбольних стадіонах, які вміщують в себе 30 тис. глядачів і більше, в НХЛ в одному сезоні може пройти 3-4 матчі на відкритому повітрі, наприклад, 2 січня 2016 року у матчі під назвою «Winter Classic», на стадіоні команди «Вашингтон Нешналс» яка виступає в «ГБЛ» на арені «Nationals Park», «Вашингтон Кепіталз» приймав «Чикаго Блекхоукз» на трибунах розмістилося 42 000 уболівальників [40]. Це говорить про те, що НХЛ так само здатна збирати повні стадіони.

Максимальна модернізація арени в НХЛ, яка призначена не тільки для хокейних матчів, на них так само проводять свої матчі клуби НБА, і влаштовуються різного роду заходи. Наприклад, на домашній арені «Вегас Голден Кнайтс» «Т-Mobile Arena», 26 серпня 2017 року пройшов найдорожчий бій в історії боксу, в якому брали участь американський боксер - Флойд Майвейзер, і ірландський боець змішаних єдиноборств - Конор МакГреггор. на арені були присутні всього 14 тис. глядачів.

Так само команди призначають на кілька домашніх ігор різні промо-акції, дарують кожному відвідувачу сувенір (футболка, бейсболка, статуетка, шайби),

тим самим привертають людей відвідувати матчі Національної хокейної ліги. Якщо подивитися на матчі НХЛ то можна побачити, що на всіх матчах майже всі уболівальники одягнені в кольори клубу. На аренах працюють магазини з атрибутикою клубів. це додатковий матеріальний продукт і спосіб залучення уболівальників.

Якщо подивитися на економічну складову НХЛ, то можна побачити, що основний прибуток клуби НХЛ отримують за рахунок продажу квитків, атрибутики, реклами і спонсорів. Всі отримані гроші клубом, йдуть на покращення системи клубу (скауті, тренерський склад, прес-аташе тощо) і контракти гравців.

Перед початком сезону 2017-2018 Національна хокейна ліга в рамках бізнес стратегії провела перший в історії передсезонний матч в Китаї, на арені «Mercedes-Benz» де зустрічалися команди «Лос-Анжелес Кінгз» і «Ванкувер Кенакс», і дала назву цьому заходу «2017 NHL China Games». На матчі були присутні близько 12 тис. Уболівальників [59].

Побудова відносин між спортивною організацією і ЗМІ є важливим аспектом у сфері діяльності обох суб'єктів. З одного боку, за допомогою медіа рилейнс спортивна організація може забезпечити приріст капіталу, підвищити впізнаваність, з іншого певний ЗМІ за допомогою спортивної події має високий рівень переглядів збільшує свою аудиторію і підвищує лояльність споживачів продукту, яким є інформація. Таким чином, трансляцію матчу Росія-США в Сочі каналу NBC Sports Network дивилося 6.4 млн, важливо враховуючи, що дана трансляція відбувалася з 7:30 до 10:30 ранку по Північно-Американському часу. Це стало рекордною кількістю по перегляду хокейного матчу для даного телеканалу, попередня цифра становила 4 млн. людей під час перегляду 3 гри у фінальній серії Кубка Стенлі між Chicago Blackhawks і Boston Bruins [21].

Сфера спорту в силу своєї видовищності, непередбачуваності і масовості є однією з найбільш значущих для представників ЗМІ. Спорт пропонує

невичерпний потік інформації. Національна хокейна ліга складаються 31 американської і канадської команди, за регламентом проводять по 82 гри в 10 регіональному чемпіонаті, що вже є 2 460 інформаційних приводів, які переробляються і поширюються за допомогою масовою комунікацією на аудиторію. Спортивна аудиторія включає в себе найбільшу широту охоплення за географічними, психографічним, поведінковими і демографічними принципами. Так само спорт за допомогою масової комунікації може розвивати міжособистісні відносини між людьми, які належать до різних соціальних груп.

Необхідно відзначити. Що не завжди високий спортивний результат впливає на підвищення матеріальних активів спортивного суб'єкта (ліги, клубу, разового події). Так, хокейний клуб НХЛ, Los Angeles Kings, двічі став володарем головного трофея ліги, Кубка Стенлі за останні 5 років, але займає лише 7 місце по заповнюваності трибун в сезоні 2017-2018 рр. В той же час Торонто, який не має великих досягнень останнім часом займає 3 місце по заповнюваності трибун [59]. Дане явище пояснюється непопулярністю хокейного видовища на ринку розваг в Лос-Анджелесі, коли в Торонто і на території Канади в цілому хокей є основним видом спорту і його постійним освітленням в канадських ЗМІ.

Специфіка висвітлення окремих клубів НХЛ іншомовними ЗМІ безпосередньо залежить від наявності в даних клубах зіркових гравців, які представляють інші країни на міжнародних турнірах або мають слов'янські корені. Крім цього, офіційний сайт НХЛ пропонує іноземним любителям даної ліги можливість налаштування сайту на російську, французьку, фінську, словенську мови з великою кількістю інформації про гравців мають національність наведених країн.

На сьогоднішній день, НХЛ вважається основною і головною професійною лігою з хокею з шайбою, яка існує з 1917 року і є бізнес-корпорацією. В її структуру входять 31 клуб, що базуються на території США і Канади, які є

окремими суб'єктами, але підкоряються законам і статутом НХЛ. Основним доходом ліги є продаж прав на телетрансляцію, 25 лютого 1940 року було проведено першу трансляція хокейного матчу між New York Rangers і Montreal Canadiens на Медісон Сквер Гарден каналом W2XBS [10]. Продукт НХЛ, а саме спортивне видовище, хокейний матч став популярним саме завдяки розвитку ЗМІ. Якщо на початку ХХ-го століття аудиторія уболівальників становила тільки тих людей які безпосередньо були присутні на трибунах, але з появою технічних засобів передачі інформації аудиторія багаторазово зростає.

Слід зазначити, що ліга має право на продаж прав тільки національним телеканалам, як NBC, CBS, TSN (США) і CBC. За один сезон NBC приносить НХЛ близько 200 млн. доларів. Крім цього, будь-який клуб, який входить в лігу може укладати договори з місцевими та регіональними телеканалами на власних умовах. Крім цього НХЛ здійснює продаж прав закордонним телеканалам. Наприклад, права на телетрансляцію у Франції належать Canal Plus Sport, на території Великобританії- Premier Sports (UK), в Швеції, Фінляндії, Норвегії, Данії матчі НХЛ показує Viasat Hockey.

3.3. Комерційна діяльність ліги

Хокейному маркетингу НХЛ притаманні специфічні особливості, наприклад, в центрі уваги знаходяться особливі об'єкти і відносини, в числі яких можна виділити:

- спонсорів;
- уболівальників;
- спортсменів;

Що стосується основних напрямків розвитку маркетингу Національної хокейної ліги, то серед базових аспектів доцільно виділити:

1. Спортсмени. Спочатку НХЛ визначила гравців в якості ключового фактору прибутковості. З моменту заснування в лігу залучаються тільки найсильніші і найталановитіші хокеїсти. Саме вони забезпечують основний потік уболівальників, ліга завжди була спрямована на формування і підтримку репутації кращої ліги.

2. Безперервний розвиток інфраструктури клубів Національної хокейної ліги. З самого початку інфраструктура НХЛ розвивається стрімкими темпами. На сьогоднішній день налічується 34 спортивні арени з величезною місткістю. Символіка клубів ліги є лідируючим брендом і знаходиться на почесному місці на прилавках спортивних магазинів в усьому світі. Таким чином, національна хокейна ліга являє собою не тільки спортивну організацію, але і один з найприбутковіших бізнесів [59].

3. Масовізація всередині цільової аудиторії. Безумовно, головне джерело прибутку НХЛ - це уболівальники хокейних клубів. Саме тому інформація про лігу всіяко популяризується, а також приділяється максимальна увага питанню залучення публіки на спортивні арени і стадіони. Практика показує, що чим більше різноманітної інформації про діяльність НХЛ з'являється на телебаченні, в журналах, газетах і інтернеті, тим більше стає інтерес цільової аудиторії до хокею. Потрібно відзначити, що відповідно до визначення Метью Шенка, декана школи бізнес-адміністрування університету Дейтона, спортивний маркетинг є не тільки комплексом просування спортсменів і команд, але і специфічним додатком маркетингових принципів і процесів до спортивних продуктів, включаючи просування супутніх товарів завдяки співпраці із спортом [59]. Хокей не є винятком. Великою популярністю користуються різноманітні светри гравців, вартість яких в середньому становить близько 200-220 євро. при цьому, що всі принципи маркетингу НХЛ будуються на базовій маркетингової концепції 4P (товар-ціна-просування-місце) [27].

Так, в рамках маркетингової стратегії Національної хокейної ліги велика увага приділяється організації показових і товариських матчів, які дозволяють продемонструвати зростання майстерності спортсменів. До того ж для вболівальників забезпечується можливість прямого спілкування один з одним. Для них готуються персональні запрошення розсилки і вичерпні інформаційні матеріали. Застосування такого підходу забезпечує потік уболівальників не тільки на трибуни арен, а й забезпечує покупцями прилавки хокейних магазинів з фірмовою символікою команд, що входять до складу Національної хокейної ліги. Так, дуже часто маленькі вболівальники на вході на арену отримують плакати-ростоміри із зображенням того чи іншого фаворита гри [40].

В останні роки спостерігається тенденція збільшення частки доходів від реалізації телевізійних прав, касові збори з матчів в США знизилися, а в Канаді спостерігався приріст касових зборів, пов'язаних, в першу чергу, з переїздом клубу НХЛ з Атланти до Вінніпега. Загальне зростання доходів ліги зовсім не означає, що всі клуби НХЛ працюють і отримують прибуток. А деякі клуби завершують сезон з негативними показниками. Одним з першочергових завдань в рамках маркетингу НХЛ є розширення асортименту хокейної атрибутики і різноманітних сувенірних товарів, а також розширення системи дистрибуції. На сьогоднішній день в даному сегменті налічується більш 25 млн. активних і близько 35 млн. пасивних вболівальників. Організація правильного підходу до забезпечення їх усім необхідним стає найважливішим аспектом маркетингу НХЛ. У зв'язку з цим необхідно відзначити ключовий інструмент реалізації ефективної маркетингової діяльності – систематизована база даних, яка містить інформацію про вболівальників. Вона дає можливість простежувати витрати уболівальників, частоту і предмет покупок, а також спостерігати за затребуваністю команд. Ці дані дозволяють цілеспрямовано і максимально ефективно розподіляти та змінювати орієнтацію повідомлень за необхідними напрямками. Таким чином, з'являється шанс перетворювати пасивних

вболівальників на активних, надавати вплив на їх споживання, а також управляти витратами на покупку. Крім усього іншого регулярно проводиться кампанія зі збору недостатньої інформації про фанатів для складання об'єктивного портрета середньостатистичного вболівальника. Такий підхід дозволяє формувати унікальні програми лояльності. Наприклад, вболівальники «Boston Bruins» отримують інформаційні листівки, пільгові квитки, а також регулярно беруть участь в різних лотереях [57]. Наприклад, під час більшості матчів між трибун пропонують «спіймати удачу». За кілька доларів можна придбати кілька лотерейних квитків. Призовий фонд таких заходів в середньому становить 12-15 тис. дол. При цьому, 50% від цієї суми йде на благодійність. В процесі реалізації програм лояльності дані передаються НХЛ, а згодом відбувається їх структуризація. Розвиток клубного співпраці є основним курсом PR-служби Національної хокейної ліги, що є обґрунтованим фактом, тому що саме ім'я спортсмена і команди є руховим механізмом всього хокейного маркетингу. Тому НХЛ прагне забезпечити взаємовигідне співробітництво. Наприклад, прояв інтересу до якогось гравця є сигналом для НХЛ для його включення в рекламну кампанію Щорічного Матчу всіх зірок між збірними командами, які складаються з кращих хокеїстів. Цей захід безпосередньо орієнтоване на уболівальників.

Напередодні матчу завжди проводиться інтернет-голосування за найбільш перспективного гравця. В результаті визначається кілька пріоритетних хокеїстів, які апріорі беруть участь у матчі, даний формат дає можливість забезпечити підтримку інтересу до діяльності національної хокейної ліги. Крім усього іншого, різні маркетингові інструменти використовуються і в перервах між матчем. Так, нерідко на поле виходять дитячі команди. При цьому, в рамках спонсорства існує величезна кількість акцій.

Такий підхід надає двосторонній позитивний вплив на розвиток маркетингу і збільшення лояльності уболівальників. Чимала увагу НХЛ

акцентує на змагальному дусі. Ліга намагається не потурати уболівальникам, а навпаки, сприяти підігрівання їх спортивного азарту. Це пояснює чималий рівень уваги НХЛ до аутсайдерів. Нерідко фанати провокуються і стикаються навмисно, що штовхає уболівальників відвідати наступну гру і «повболівати» за улюблену команду. Ефективність результату такого підходу визначається кількістю обговорень матчів, минулих багато років назад.

Таким чином, в якості основних напрямків маркетингу Національної хокейної ліги виступає PR-діяльність. При цьому найбільший акцент робиться на вболівальників різних команд, підтримка і розвиток барвистості хокейних матчів і розвиток спортивної інфраструктури. Все більше поширення в якості інструменту збору і поширення інформації отримують сучасні комунікаційні технології.

Ключовою особливістю побудови бізнесу Національної хокейної ліги стала незалежність від державних інститутів. Як і в будь-якій іншій країні світу, в США і Канаді право на проведення чемпіонатів США і Канади з хокею належить національним федераціям. Власники клубів з самого початку становлення НХЛ відмовилися від проведення централізованих хокейних змагань на визначення чемпіона Канади або США з хокею і обрали інший шлях розвитку, що забезпечує їм самостійність прийняття стратегічних рішень з розвитку бізнесу. І Національна хокейна ліга існує з 1917 р як приватна бізнес-корпорація.

Професійні спортивні ліги в Північній Америці являють собою яскравий приклад олігопсонії. Олігопсонія - така ситуація на ринку, при якій досить обмеженому числу покупців протистоїть велика кількість продавців (виробників) [57]. Іншими словами, тридцять один клуб НХЛ розглядають ринкову пропозицію певного ресурсу - професійних хокеїстів. Для олігопсонії характерно ще і те, що конкуруючі клуби усвідомлюють свою взаємозалежність. Щоб уникнути цінових воєн, які могли б привести до

неконтрольованого росту зарплат хокеїстів, НХЛ шукає способи приборкати цінову конкуренцію. Результат схожий на створення картелю. Група фірм діє на ринку як єдиний покупець. У кожній команді є своя «квота» гравців, а система драфта (вибору) новачків також передбачає відсутність можливості найму однією фірмою всіх кращих нових гравців.

Основою бізнесу Національної хокейної ліги є делегування прав на різні види діяльності. Центральний офіс ліги може укладати контракти на телетрасляції, рекламні договори, партнерські угоди від імені всієї ліги. Разом з тим клубам надається право реалізовувати свої комерційні можливості самостійно без нанесення шкоди НХЛ. Така схема бізнес-процесів НХЛ показала свою життєздатність в епоху світової фінансової кризи. Доходи НХЛ неухильно росли з 2,56 млрд дол. США у 2005 році до 3,7 млрд дол. в 2014 р. [59].

Цікаво поглянути на структуру доходів НХЛ.

1. Касові збори з матчів (47%).
2. Спонсори, маркетинг (38%).
3. Телебачення і радіо (15%).

Такі пропорції не є постійними. За останні роки, наприклад, зросла частка доходів від реалізації телевізійних прав, касові збори з матчів в США знизилися, а в Канаді спостерігався приріст касових зборів, пов'язаних, в першу чергу, з переїздом клубу НХЛ з Атланти до Вінніпега. Загальний зростання доходів ліги зовсім не означає, що всі клуби НХЛ працюють і отримують прибуток. А деякі клуби завершують сезон з негативними показниками. Однак замість звичайних в таких випадках для російських реалій процедур банкрутства та введення зовнішнього управління працюють системи стимулювання і підтримки партнерів по хокейному бізнесу. Більш того, у випадку з клубом «Фінікс Койотіс», власник якого Джеррі Мойес зазнав серйозних збитків на девелоперському ринку під час світової економічної кризи

і не міг утримувати команду, ліга пішла на безпрецедентний крок. НХЛ сама викупила у Мойес клуб з Арізони і поставила його собі на баланс, поки не буде знайдений гідний покупець. Ні гравці, ні персонал «Фінікс Койотіс" не відчували ніяких змін, оскільки зарплата виплачувалася вчасно, літаки літали за розкладом, матчі переносилися. Таким чином, ліга захищала свій бізнес. У серпні 2013 р НХЛ продала команду групі компаній "IceArizona Acquisition Co LLC", яку очолюють канадські бізнесмени [10].

На прикладі зростання стелі зарплат в НХЛ з 39 млн дол. США в 2005 р до 70,3 млн дол. США в 2012 р ми чітко уявляємо собі, якими темпами росла економіка НХЛ за останні 8 років. Подальше зниження стелі зарплат до 64,3 млн дол. в 2014 р лише підтверджує гнучкість моделі управління лігою. Ні економічна криза в глобальному масштабі, ні зміни президентів США, ні зростаюча конкуренція з боку інших американських спортивних ліг не змогли перешкодити зростанню доходів провідної хокейної ліги світу. Може бути, навпаки, зниження економічних показників рівня життя для американців і канадців зробило хокейні видовища емоційної віддушиною для людей, необхідної саме для виплеску емоцій радості і співчуття в залежності від результату матчу улюбленої команди. Значить, вся діяльність менеджерів, скаутів, постановників спортивного шоу, спрямована на залучення на трибуни уболівальників і розвага своєї цільової аудиторії, принесла свої плоди

Керівники клубів дуже чуйно реагують на статистику відвідувань своїх льодових арен. Віце-президент НХЛ Білл Дейлі офіційно оголосив, що 54 млн уболівальників стежать за матчами регулярного чемпіонату і Кубка Стенлі тільки в Північній Америці. З них - 14 млн в Канаді. Складно уявити, що в країні, де все населення, включаючи немовлят і людей похилого віку, становить 32 млн осіб, 14 млн (майже половина населення) - це хокейні вболівальники! Ще одну цифру назвав пан Дейлі. За останні п'ять років середня відвідуваність матчів ліги була близька до стовідсоткової. На льодових аренах заповнювалися

93 відсотки всіх наявних місць. Крім того, потрібно врахувати, що щомісяця на офіційний сайт nhl.com заходять 14 млн осіб, а з урахуванням відвідуваності сайтів клубів ця цифра зростає до 22 млн. Це та частина цільової аудиторії торії, з якої працює НХЛ, використовуючи віртуальні і медіаресурси, ринок яких домогся небувалого підйому в останні роки.

В авангарді спонсорських і рекламних контрактів з НХЛ залишаються непорушними позиції "Coca-Cola", "Bud", "Geico", "Reebok", які співпрацюють практично зі всіма клубами ліги і приносять з собою серйозні гроші. Крім того, з'явилися цікаві приклади спонсорів з числа колишніх хокеїстів ліги. В якості прикладу маркетингової стратегії, при якій бізнес колишнього хокеїста НХЛ інтегрується в лігу в статусі спонсора, можна привести приклад Тіма Хортонна (власника мережі ресторанів швидкого харчування "Tim Hortons"). Його компанія була заснована в 1964 р в Онтаріо. Тім Хортон - колишній захисник «Торонто Мейпл Ліфз», виступав в НХЛ в період з 1950-го по 1970 р Сьогодні він спонсорує все канадські клуби НХЛ, а також Баффало і Детройт. Бренд "Tim Hortons" став генеральним спонсором Матчу всіх зірок НХЛ в січні 2012 р.

Підключення до спорту електронних ЗМІ в значній мірі змінило структуру і зміст бізнес-процесів, зробило професійних спортсменів впізнаваними в усьому світі фігурами, зірками шоу-бізнесу. Якщо без участі електронних ЗМІ спортивним видовищем насолоджувалися від сили кілька десятків тисяч вболівальників, що зібралися на стадіонах або уздовж спортивних трас, то з включенням в процес мовників глядацька аудиторія багаторазово зростає. В економічному плані це означає, що самі спортсмени продовжують виробляти той же ринковий продукт (видовище) [2]. принципово змінюється тільки кількість його споживачів за рахунок радіослухачів, телеглядачів та інтернет-користувачів (див. малюнок). Епоха розвитку телекомунікацій вивела на небачену раніше орбіту популярності продукт НХЛ. Знакова подія відбулася в квітні 2011 р, коли НХЛ і NBC уклали 10-річний

контракт на 2 млрд дол. «Крім стабільно хорошої роботи телекомпаній CBC, TSN і RDS з висвітлення ігор НХЛ зазначу приголомшливу роботу компанії NBC. Рішення показувати кожен матч плей-офф по всій країні викликало безпрецедентний інтерес до ігор в США », - цитує Беттмена офіційний сайт ліги nhl.com. Нагадаємо, що в веденні ліги знаходиться виключно продаж прав загальнодоступним національним телеканалам рівня NBC, CBC або TSN. Контракт ліги з NBC щорічно приносить 200 млн дол., які розподіляються між клубами. Телеканал ESPN уклав угоду про показ матчів Національної хокейної ліги на території Європи і Африки. Телекомпанія придбала права на показ безпосередньо у НХЛ і ще двох компаній і транслювала в прямому ефірі шість матчів в тиждень, а також матчі Кубка Стенлі - аж до фіналу для 19 млн передплатників в Європі і Африці

Підключення до спорту електрон ЗМІ в значній мірі змінило структуру і зміст бізнес-процесів, зроби професійних спортсменів впізнаваніми в усьому мире фігурами, зірками шоу-бізнесу. якщо без участі електронних ЗМІ спортивним видовища насолоджувалися від сили кілька десятків тисяч вболівальників, що зібралися на стадіонах або уздовж спортивних трас, то з включенням в процес мовників глядацька аудиторія багаторазово збільшилася. В економічному плані це означає, що самі спортсмени продовжують виробляти тієї ж ринковий продукт (видовища). Принципова змінюється тільки кількість його споживачів за рахунок радіослухачів, телеглядачів та інтернет-користувачів. Епоха розвитку телекомунікацій вивела на небачену раніше орбіту популярності продукт НХЛ. Знакова подія відбулася в квітні 2011 р, коли НХЛ і NBC підписали 10-річний контракт на 2 млрд дол. Крім стабільно хорошої роботи телекомпаній CBC, TSN и RDS з висвітлення ігор НХЛ зазначалися приголомшливу роботу компанії NBC. Рішення показувати кожен матч плей-офф по всій країні викликало безпрецедентний інтерес до ігор в США [59]. Контракт ліги з NBC щорічно приносить 200 млн дол., які розподіляються між

клубами. Телеканал ESPN уклав угоду про показ матчів Національної хокейної ліги на території Європи и Африки. Телекомпанія придбала права на телетрансляцію безпосередньо у НХЛ і транслювала ігри в прямому ефірі шість матчів в тиждень, а також матчі Кубка Стенлі для 19 млн. передплатників в Європі і Африці [59].

Таким чином, в якості основних напрямків маркетингу Національної хокейної ліги виступає PR-діяльність. При цьому найбільший акцент робиться на вболівальників різних команд, підтримка і розвиток барвистості хокейних матчів і розвиток спортивної інфраструктури. Все більше поширення в якості інструменту збору і поширення інформації отримують сучасні комунікаційні технології.

3.4. Система змагань НХЛ

Велика історія розвитку професійного спорту в США та Канаді призвела до можливості створення високоефективної, з фінансової точки зору, системи змагань, яка має ряд принципів факторів. Економічна ефективна система змагань повинна включати можливість створення турніру, де кожен матч регулярного чемпіонату, має невизначеного переможця. Це збільшує інтерес до турніру з боку глядачів ЗМІ спонсорів тощо, все ці фактори впливають на збільшення доходів ліги.

Крім цього, одним з важливих факторів, що впливають на відвідуваність спортивних змагань є якість спортивного видовища тому професійні спортивні ліги США можуть змінювати правила проведення змагань з урахуванням вподобань глядацької аудиторії та збільшення видовищної та динаміки гри. Так, за даними НХЛ правила гри в хокей цій організації та Міжнародній лізі хокею) мають близько 50 відмінностей. Всі відмінностей спрямовані на збільшення динаміки гри і як наслідок видовищності матчів. Серед них можна виділити:

розміри спортивного майданчика (матчі в НХЛ проходять на менших аренах ніж міжнародні).

Система розіграшу регулярного чемпіонату НХЛ схожа за системою з розіграшом Кубка НБА. Також всі команди в лізі розділені за територіальною ознакою. Так, НХЛ включає 31 клуб, які розділені на 2 конференції - Східну і Західну. Крім цього конференції розділені на дивізіони. Клуби грають більше матчів з клубами з свого дивізіону, що дає можливість командам зменшити витрати на турнірні переїзди під час проведення регулярного чемпіонату. За час організації регулярного чемпіонату один клуб проводить 82 матчі. За умовами колективного договору клуб проводить 72 матчі з клубами своєї конференції.

Крім цього, такий підхід до організації змагань, дає більше можливостей для вболівальників команд, відвідувати матчі свого клубу на виїзді, що також позитивно впливає на заповнення спортивних стадіонів і внаслідок позитивно впливає на економічне забезпечення клубів від надходження грошей за продаж квитків, спортивної атрибутики та концесії стадіонів. Також з метою збільшення видовищності в матчах в разі нічийного рахунку проводиться один овертайм протягом п'яти хвилин, після чого можуть бути призначені серії булітів. Таким чином нічийного результату в НХЛ не існує, що також збільшує інтерес до кожного поєдинку.

Крім цього, важливим моментом, в системі організації змагань є проведення другого етапу турніру – розіграшу Кубка Стенлі. До участі у розіграшу Кубка Стенлі допускаються по 12 найкращих клубів від кожної конференції за результатами регулярного чемпіонату. Перші 4 клуби від конференцій потрапляють одразу в 1/16 турніру інші 16 команд проводять додатково по 1 зустрічі за право участі в 1/16. В межах Кубка Стенлі проходять ігри плей-офф між клубами кожної конференції до 4 перемог.

Необхідно відзначити, що важливим інструментом підвищення зацікавленості та економічної ефективності системи змагань в НХЛ є проведення різноманітних розважальних матчів, серед них Матч всіх зірок НХЛ. Матч всіх зірок НХЛ-це поєдинок де зустрічаються кращі спортсмени східної та західної конференцій. До формування команд, які будуть представляти конференції залучаються вболівальники, представники ЗМІ, спортивні функціонери НХЛ та тренери. Комісіонер ліги надає список хокеїстів, які можуть прийняти участь у матчі Всіх зірок, але він не є остаточним. Остаточний склад команд визначається голосуванням, де значну роль грають самі вболівальники. Тренерський штаб обирає з свого складу тренера який буде готувати збірну команду до поєдинку. Спортсмени не мають можливості відмови від участі у матчі без поважної причини. Під час проведення матчу всіх зірок, організуються безліч різноманітних шоу та розіграшів індивідуальних нагород (контроль шайби, гонка на швидкість, кидки по воротах, буліти, кидки на силу тощо).

Таким чином, велика історія розвитку професійного спорту в США та Канаді призвела до можливості створення високоефективної, з фінансової точки зору, системи змагань, яка має ряд принципових факторів, серед них: стабільність календаря організації матчів. економії коштів на переїзди під час проведення змагань, територіальний розподіл клубів у лізі та проведення великої кількості різноманітних розважальних матчів.

Висновки до 3 розділу

Аналіз установчих документів НХЛ свідчить, що її організаційна структура побудована по аналогії з іншими професійними лігами в Північній Америці. Вищим керівним органом є рада управлінців, поточним керівництвом ліги займається президент, головним документом виступає статут.

До основних напрямків маркетингу Національної хокейної ліги можна віднести PR-діяльність. При цьому найбільший акцент робиться на вболівальників різних команд, підтримка і розвиток видовищності хокейних матчів і розвиток спортивної інфраструктури. Все більше поширення в якості інструменту збору і поширення інформації отримують сучасні комунікаційні технології.

Характерною рисою системи змагань в НХЛ є стабільність календаря проведення матчів як показує аналіз звітів про проведення змагань зміни в календарі мають місце лише при розширенні ліги новими командами, зміни клубом міста або зміні формату проведення чемпіонату з метою зменшення витрат на переїзди, територіальний розподіл клубів у лізі та проведення великої кількості різноманітних розважальних матчів.

РОЗДІЛ 4

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХОКЕЮ В УКРАЇНІ

4.1. Проблеми розвитку хокею в Україні

В результаті проведених досліджень встановлено, що вдосконалення хокею як виду спорту тісно пов'язане з сукупним впливом соціальних умов суспільства, і закономірностями розвитку цієї гри в регіоні світу. У процесі систематизації факторів встановлено, що процес розвитку виду спорту є складною системою компонентів. Ця система має ієрархічну підпорядкованість, де збільшення або зниження ефективності одного з компонентів впливає на ефективність всієї системи в цілому. Детальний аналіз співвідношення факторів розвитку на кожній стадії свідчить про зміну домінуючої ролі того чи іншого чинника розвитку виду спорту. Виходячи з отриманих даних, необхідно констатувати, що вибір стратегії розвитку українського хокею складний процес. З одного боку, є історичні і соціальні передумови, і як наслідок соціальний запит на хокей як видовищний вид спорту. З іншого боку, цей вид спорту протягом останніх двох десятиліть не тільки загальмував розвиток, але поставив під сумнів своє існування як популярний вид спорту, орієнтований на національний глядацький інтерес.

Неучасть українських команд в престижних змаганнях, в значній мірі, знизило мотиваційну складову системи хокею на організаційному, методичному і законодавчому рівнях. Подальший розвиток хокею передбачає прийняття спеціальних рішень, заснованих на комплексній реалізації управлінських, методичних і комерційних принципів організації системи спортивно підготовки. В основі прийнятих рішень необхідно покласти прогноз фахівців в області хокею, який може охарактеризувати ті передумови, при яких протягом короткого проміжку часу український хокей зможе вийти на принципово новий

рівень функціонування з урахуванням сформованих історичних передумов і сучасних тенденцій розвитку спорту і суспільства

Після політичних змін на карті Європи, розвалу СРСР і утворення незалежної України відбулися радикальні зміни системи забезпечення хокею на льоду. Це порушило раціональну систему функціонування виду спорту, загальмувало його розвиток. Відбулися структурні негативні зміни, які призвели до зниження продуктивності всіх ланок виду спорту, від дитячо-юнацького хокею до професійних команд і національної збірної України. Негативні тенденції в розвитку хокею на льоду в Україні за останні 20 років сформували проблему розвитку хокею як соціально значимого виду суспільної діяльності в країні. Наслідком цього стало зниження ефективності всієї системи забезпечення хокею на льоду. В цьому випадку вкрай негативним підсумком є втрата популярності виду спорту, зниження конкурентоспроможності і якості змагань, втрата глядацького інтересу тощо. Наявність проблеми багато в чому ставить під загрозу існування хокею як професійного виду спорту в Україні. Перераховані вище негативні тенденції зажадали обґрунтування, прийняття та реалізації конкретних організаційних, в тому числі юридичних, економічних та науково-методичних рішень, спрямованих на розвиток хокею як виду спорту на сучасному етапі. Для цього проведено аналіз причин, які викликали негативні тенденції в розвитку гри в хокей в Україні. Одночасно, були вивчені фактори, забезпечують розвиток гри в світі в цілому, і з урахуванням регіонального розвитку. Такого роду аналіз дозволив систематизувати негативні тенденції, визначити пріоритетні кроки щодо їх усунення. На підставі цього були виділені значущі для України чинники розвитку, вироблені теоретичні та методичні положення, які лягли в основу концепції забезпечує розвиток українського хокею на сучасному етапі

Активний розвиток хокею з шайбою в СРСР, Європі та Північній Америці став стимулом для активного використання сучасних технологій в процесі

вдосконалення методичних основ цієї гри. Одним з ключових напрямків вдосконалення було використання сучасних досягнень спортивної науки та суміжних дисциплін наук біологічного профілю. Це початок чітко простежуватися в 50-60 роках, коли були створені базові основи ефективної функціональної підготовки в багатьох видах спорту. Це в повній мірі торкнулося систему хокею. Як приклад можна привести методологічні основи сучасної спортивної науки, засновані на досягненні світової спортивної науки в області прикладної біології. Це дозволило знайти ефективні методи збільшення функціональних можливостей спортсменів і на цій основі збільшити інтенсивність змагальної діяльності, в тому числі в хокеї. Це чітко проявилось в радянській школі хокею, коли гра набула великої популярності. Це зумовило збільшення наукових і методичних розробок спеціалізованого характеру в 60-80 роках, і застосування знань спортивної науки на ключових напрямках вдосконалення спортивної майстерності в тих видах спорту, де довгі роки домінували зарубіжні спортсмени. Це в повною мірою торкнулося і системи підготовки в хокеї. Методичні принципи організації тренувального процесу в ігрових видах спорту дозволили радянським хокеїстам піднятися на вищі щаблі ієрархії в системі світового хокею. Про це свідчать результати матчевих зустрічей збірних команд СРСР та Канади. При цьому добре відомо, що канадські команди були сформовані на базі кращих спортсменів провідною хокейної ліги Північної Америки - Національної хокейної ліги. Відмінною рисою тренувального процесу радянських спортсменів, зокрема провідних хокеїстів, була сформована технологія спортивної підготовки. Ця технологія розроблена з точки зору комплексної моделі поведінки людини. В її основі лежить використання всіх факторів, що забезпечують формування спеціалізованих пристосувань біологічного характеру. ефективна реалізація цієї технології заснована на застосуванні системи управління спортивною підготовкою, раціональному використанні контролю, моделювання, планування,

відбору і оцінки перспективності спортсменів. При сформованих чітких цільових установках спортивної підготовки рівнозначні компоненти системи управління знаходяться в рівних співвідношеннях і забезпечують максимальну ефективність тренувального процесу. Можна з достатньою впевненістю говорити, що зміна цього співвідношення призводить до зміни ефективності тренувального процесу в цілому. Це може бути відображено при підготовці команди в цілому і при підготовці окремо взятого спортсмена. Це чітко видно при підготовці в хокеї в тих регіонах світу, де цільові установки спортивної підготовки мають суттєві відмінності. В цьому випадку, формування цільових установок команди і конкретного спортсмена можуть увійти в суперечність і змінити акценти спортивної підготовки, зміст системи управління тренувальним процесом. При цьому виділяються ті компоненти управління, які в більшою мірою сприяють вирішенню оперативних і приватних (особистих завдань спортсмена) завдань спортивної підготовки. В цьому випадку не використовується системний підхід при організації планування макроциклов. При відсутності функціонального фундаменту підготовленості, використовуються методи форсованого досягнення спортивної форми. Система контролю підпорядкована оперативної і поточної оцінки ігрових здібностей хокеїстів. Аналіз динаміки функціональних змін організму, як правило, не враховує нормативні параметри роботи з урахуванням функції управління процесами втоми і відновлення. Система відбору і оцінки перспективності використовує методи оцінки наявних кондицій. Вона не орієнтована на тривалу роботу з резервом для реалізації перспективних можливостей спортсменів протягом усього циклу багаторічної підготовки, і в більшій ступеня, спрямована на пошук спортсменів, що мають перспективи спортивного росту в НХЛ. Система моделювання спортивної підготовки орієнтована вимоги підготовки та підготовленості приємний в НХЛ. Очевидно, що зміна цих параметрів якісно впливає на структуру і зміст тренувального процесу. Аналіз системи підготовки

в хокеї в Україні, показав виразні тенденції, при яких відзначений зростання або зниження спортивної майстерності у відповідь на зміна цільових установок спортивної підготовки. Залишається проблемним питання конкретизації умов, при яких можливе здійснення ефективної збалансованої системи підготовки спортсменів та виділення факторів, що лімітують при домінуючому дії, яких вдосконалення спортивної підготовки має значні обмеження.

Існуючий досвід світової практики вказує на складові системи забезпечення ефективної спортивної підготовки. До них відносять: 1. Сформовані цільові установки спортивної підготовки. Сформована система престижних змагань. 2. Систему охорони здоров'я спортсменів. 3. Менеджмент в сфері фізичної культури і спорту. 4. Використання сучасного обладнання. 5. Ефективний моніторинг спортивної підготовки і сформовану на основі принципів управління систему контролю спортсменів. 6. Антидопінговий контроль і система дозволеного фармакологічного забезпечення спортсменів. 7. Ефективну систему спеціальної освіти спортсменів, тренерів та фахівців як складову підготовки спортсменів високого класу

Підкреслюється, що знижений рівень дії певного компонента системи не дозволить ефективно функціонувати системі підготовки спортсменів високого класу. У літературі наведено факти, коли знижений рівень дії одного компонента системи навіть за умови його заміщення більш високим рівнем дії іншого компонента не дозволяв домагатися системного підвищення якості підготовки спортсменів [25]. В першу це відноситься до певних спроб замінити ефективну програму розвитку спеціальної витривалості стимуляцією допінговими засобами працездатності спортсменів Система спортивної підготовки мають складну структуру. У цій структурі значення має не стільки співвідношення зазначених факторів, скільки їх ієрархія, підпорядкованість і взаємозв'язок компонентів підготовки спортсменів. У зв'язку з цим виділяють

базові основи спортивної підготовки, які визначають її цільові призначення і є умовою ефективного застосування інших її компонентів.

У зв'язку з цим виділяю два ключові компоненти системи підготовки, які визначають цільову спрямованість тренувального процесу. це система навчально-тренувального процесу і система змагань, їх цільові установки. критерієм ефективності взаємодії цих систем виступає спортивний результат, як системоутворюючий фактор спортивної підготовки. У загальному вигляді основні компоненти системи спортивної підготовки схематично представлені на малюнку 1. Зіставлення існуючих систем підготовки спортсменів високого класу дають підстави для визначення ролі і місця системи спортивної підготовки з урахуванням цільових установок тренувального процесу в хокеї на льоду. Варіанти таких систем представлені на рис.2 і 3. Зокрема необхідно врахувати, що система спортивної підготовки в хокеї на льоду з точки зору її спрямованості на спортивний результат носить виражений децентралізований характер. Це пов'язане з тим, що ряд систем спортивної підготовки в різних регіонах світу орієнтовані на досягнення локальних цілей, де спортивний результат є престижним для певного клубу, країни, проте не є кінцевою метою досягнення спортсмена, розглядається ним як умова попадання наступний престижніший рівень змагань. Це зумовлює формування певної ієрархії спортивних змагань, яка в сукупності визначає розвиток виду спорту, при цьому відзначається, що організація навчально-тренувального процесу на кожному ієрархічному рівні має як свої базові основи (вони показані при організації видів спортивної підготовки різної цільової спрямованості) так і специфічні особливості. Ці особливості проявляються як в системі організації змагань та навчально-тренувального процесу, так і при обліку методичних особливості спортивної підготовки пов'язаних з відмінності підходів в управлінні навчально-тренувальним процесом. У зв'язку з цим відзначені відмінності формуванні системи планування, контролю, волок, моделювання тренувального

процесу і формування на цій основі ефективної системи засобів і методів спортивної підготовки. У зв'язку з цим можна досить впевнено говорити, що на сучасному етапі розвитку хокею на льоду, розвиток гри здійснюється за умови розвитку окремих компонентів загальної системи хокею і здійсненні їх взаємодії на основі ієрархічної системи цільових установок змагальної діяльності. Представлений аналіз дає підставу для міркування про принципи формування системи управління спортивною підготовкою в Україні. Різниця цільових установок спортивної підготовки протягом періоду незалежності України говорять про домінування двох напрямків, пов'язаних з побудовою навчально-тренувального процесу в хокеї. Перший - це планування спортивної підготовки з урахуванням досягнення високого спортивного результату і формування системи відбору для переходу спортсменів в престижні структури світового хокею. З точки зору оптимізації сучасної системи хокею необхідно визначити ті складові спортивної підготовки, які зможуть зорієнтувати цільові установки на формування інтегрованого третього компонента, що дозволяє виробити систему підготовки з урахуванням індивідуальних перспектив спортсмена і орієнтації тренувального процесу на досягнення високого спортивного результату в престижних змаганнях. Це дозволить оптимізувати структуру управління і включити задіяти в процесі підготовки, в необхідній мірі інші компоненти управління тренувальним процесом - систему контролю, моделювання, відбору та оцінки перспективності спортсменів, тобто сформувавши умови для довготривалого планування спортивної підготовки, що власне є запорукою ефективної спортивної підготовки

4.2. Перспективи розвитку хокею в Україні

Узагальнення результатів досліджень дозволило систематизувати отримані результати і сформувавши спеціальний алгоритм дій, який полягає в

наступному: прийняття рішень на загальнодержавному рівні. прийняття програми розвитку хокею в Україні. Забезпечення регіонального розвитку хокею. Реалізація компонентів програми на регіональному рівні, формування матеріально технічної бази дитячо-юнацького хокею, створення умови для створення професійних хокейних клубів і їх інфраструктури, орієнтованої на розвиток в повно обсяги системи підготовки власних кадрів: гравців, тренерів, менеджерів, спортивних лікарів тощо.

На цьому етапі роль державного «втручання» очевидна. вона займає глобальний обсяг і природним чином домінує над можливостями спортивних федерацій різного рівня. Формування системи регіональних і національних змагань, що забезпечує високу мотиваційну складову для команд-учасниць турнірів. Характерною особливістю цього розділу організаційної роботи є збільшення значущості рішень прийнятих регіональними і національною федерацією України. Роль обласних федерацій зводиться до організації та проведення престижних регіональних турнірів, однією з ключових завдань, яких є здійснення функції відбору найбільш обдарованих спортсменів для зарахування в провідні команди регіону. Роль державних регіональних органів пов'язана з матеріально-технічним забезпеченням тренувального і змагального процесу. Мова в більшій мірі йде про будівництво, реконструкції та експлуатації ковзанок з урахуванням інтересів розвитку регіонального хокею. Збільшення престижності національної першості, забезпечення рівних конкурентних умов проведення змагань. Вироблення чітких критеріїв участі окремих гравців (формування трансфертної політики, що забезпечує компенсацію клубам за перехід гравця) і команд в змаганнях міжнародного значення (Критерії права участі в офіційних міжнародних клубних турнірах.

У цей період в значній мірі домінує роль громадських організацій, в першу чергу національної федерації з хокею на льоду і дочірніх структур - професійної хокейної ліги, дитячої хокейної ліги і т.д. Ключове значення

набувають ті чинники, які умовно названі «каталізатором» розвитку виду спорту - форми фінансового стимулювання, організація престижних турнірів, науково-методичне забезпечення тощо. Модернізація системи олімпійської підготовки як завершального ланки системи вдосконалення сучасного українського хокею.

На цьому етапі крім перерахованих вище факторів ключове значення набуває роль національного олімпійського комітету, як ланки завершального і якісно доповнює систему спортивної підготовки в Україні. В кінцевому підсумку можна констатувати, що розвиток українського хокею може ґрунтуватися на систематизації національних історичних, структурних і функціональних засадах розвитку виду спорту. Це повинно привести до формування системи компонентів забезпечення і реалізації на цій основі системи національного хокею, орієнтованої на досягнення високого результату на олімпійських іграх. На цій основі в Україні проведені структурні зміни в системі національного хокею, створені передумови регіонального і національного управління видів спорту. Ключовою ланкою, що забезпечує цей процес, є створення професійної хокейної ліги України. В її основу закладені принципи розвитку гри, представлені вище і включають вищезгадані компоненти забезпечення хокею на льоду як самодостатнього розвивається об'єкта, здатного змінюватися і як наслідок змінювати систему хокею в країні в залежності від зміни соціальних, правових, економічних, методичних і ін. умов суспільства.

Висновки до розділу 4

Проведене дослідження дозволило визначити перспективні шляхи підвищення ефективності розвитку хокею в Україні, серед них: прийняття

програми розвитку хокею в Україні; забезпечення регіонального розвитку хокею; формування системи регіональних і національних змагань, що забезпечує високу мотиваційну складову для команд-учасниць турнірів; збільшення престижності національної першості, забезпечення рівних конкурентних умов проведення змагань, формування трансфертної політики, забезпечення прав в участі в офіційних міжнародних клубних турнірах; модернізація системи олімпійської підготовки як завершального ланки системи вдосконалення сучасного українського хокею.

РОЗДІЛ 5

ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сьогодні одним з популярних видів спорту у світі є хокей, офіційним місцем народження якого прийнято вважати Канаду (Монреаль). Аналіз доступної літератури дозволив визначити хронологію зародження хокею в Північній Америці. На думку більшості авторів одним з основних факторів для розвитку цього виду спорту у цій частині світу стало створення НХЛ.

Сьогодні однією з провідних ліг світу є НХЛ. Вивчення історичних аспектів розвитку цієї організації свідчить, що на протязі її існування постійно виникали проблеми пов'язані з економічною діяльністю, правовим регулюванням, конкуренцією з боку інших ліг, банкрутства клубів тощо. Однак, вирішення зазначених проблем допомогло побудувати чітко функціонуючу модель розвитку хокею в країні на професійній основі.

Аналіз доступної літератури показав, що хокей із шайбою в Україні має багату історію, він протягом багатьох років був одним з популярних видів спорту в нашій державі. Зародження хокею в Україні бере свій початок з кінця ХІХ ст., коли він починає розвиватись в Львові та пізніше у Харкові. Спортсмени України показували хороший результат на національному та міжнародному рівнях. Крім цього, такі хокейні команди як Динамо Київ і Сокіл Київ, були важливими елементами системи Радянського хокею. Сьогодні, хокей в Україні опинився під інтенсивним впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, обумовлених здебільшого змінами соціально-політичного устрою, складним економічним станом країни, що призвело до руйнації системи радянського спорту та зменшення показників розвитку хокею в Україні. Це викликає необхідність проведення досліджень спрямованих на вивчення міжнародного досвіду управління цим видом спорту та розробки напрямів підвищення ефективності управління хокеєм із шайбою в Україні.

До перспективних напрямів розвитку хокею в Україні можна віднести:

- забезпечення регіонального розвитку хокею;
- формування системи регіональних і національних змагань, що забезпечує високу мотиваційну складову для команд-учасниць турнірів;
- збільшення престижності національної першості, забезпечення рівних конкурентних умов проведення змагань,
- формування трансфертної політики, забезпечення прав в участі в офіційних міжнародних клубних турнірах;
- модернізація системи олімпійської підготовки як завершального ланки системи вдосконалення сучасного українського хокею.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз літературних джерел та інформації мережі інтернет дозволив встановити, що сьогодні одним з популярних видів спорту у світі є хокей, офіційним місцем народження якого прийнято вважати Канаду (Монреаль). Сьогодні однією з провідних ліг світу є НХЛ. Вивчення історичних аспектів розвитку цієї організації свідчить, що на протязі її існування постійно виникали проблеми пов'язані з економічною діяльністю, правовим регулюванням, конкуренцією з боку інших ліг, банкрутства клубів тощо. Однак, вирішення зазначених проблем допомогло побудувати чітко функціонуючу модель розвитку хокею в країні на професійній основі. Розвиток хокею в Україні має також багату історію, він протягом багатьох років був одним з популярних видів спорту в нашій державі. Зародження хокею в Україні бере свій початок з кінця XIX ст., коли він починає розвиватись в Львові та пізніше у Харкові. Спортсмени України показували хороший результат на національному та міжнародному рівнях. Крім цього, такі хокейні команди як Динамо Київ і Сокіл Київ, були важливими елементами системи Радянського хокею.

2. Аналіз установчих документів НХЛ свідчить, що її організаційна структура побудована по аналогії з іншими професійними лігами в Північній Америці. Вищим керівним органом є рада управлінців, поточним керівництвом ліги займається президент, головним документом виступає статут. До основних напрямків маркетингу Національної хокейної ліги можна віднести PR-діяльність. При цьому найбільший акцент робиться на вболівальників різних команд, підтримка і розвиток видовищності хокейних матчів і розвиток спортивної інфраструктури. Все більше поширення в якості інструменту збору і поширення інформації отримують сучасні комунікаційні технології.

3. Проведене дослідження дозволило визначити перспективні шляхи підвищення ефективності розвитку хокею в Україні: прийняття програми

розвитку хокею в Україні; забезпечення регіонального розвитку хокею; формування системи регіональних і національних змагань, що забезпечує високу мотиваційну складову для команд-учасниць турнірів; збільшення престижності національної першості, забезпечення рівних конкурентних умов проведення змагань, формування трансфертної політики, забезпечення прав в участі в офіційних міжнародних клубних турнірах; модернізація системи олімпійської підготовки як завершального ланки системи вдосконалення сучасного українського хокею.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бельский Ю.А. С прицелом на Олимпиаду. Хокей на траве 1978 г. / Бельский Ю.А. // Издательство «Ульяновская правда». – 1978. – С. 53–61.
2. Болотин, А.Э. Оценка значимости рациональной техники катания в общей структуре мастерства юных хоккеистов / А.Э Болотин, К.К. Михайлов // Новая наука: стратегии и векторы развития. – 2016. - № 5-2 (82). С. 8-10.
3. Брызгалов, Г.В. Эффективность методики скоростной подготовки юных хоккеистов на основе учёта сензитивности в развитии физических качеств: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Брызгалов Глеб Владимирович. – Тула, 2012. – 161 с. 59
4. Вайн Хорст. Хокей на траве. Техника и тактика / Х. Вайн. – М.: Физкультура и спорт, 1980. – 104 с.
5. Вацеба О. Український спорт: Показчик книжкових видань з фізичного виховання та спорту в Україні (1922-1941) / Уклад. та авт. передм. О. Вацеба. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 120 с.
6. Вознюк Тетяна. Морфо-функціональні показники кваліфікованих спортсменів командних ігрових видів спорту. / Тетяна Вознюк, Олександр Перепелиця // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. – Випуск 12. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2011. – С. 58-67.
7. Дідик Тетяна. Вплив занять атлетичними видами спорту на фізичний розвиток юних спортсменів / Тетяна Дідик, Клавдія Козлова // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. – Випуск 5. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2004. – С. 185-188.
8. Занковец, В.Э. Проблемы педагогической оценки координационных способностей хоккеистов / В.Э. Занковец, В.П. Попов // Вестник спортивной науки. – 2015. - № 5. – С. 63-68.

9. Зубалій М. Історичні джерела розвитку хокею з шайбою в Україні / М. Зубалій // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 2. – С. 37–47.
10. История возникновения хоккея [Электронный ресурс]/ URL.: <https://zen.yandex.ru/media/id/5c48544da70d1c00aecd829/istoriiavoznikoveniia-hokkeia-5d271e400aca0500ac711d51>
11. История хоккея FNU [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ru.wikipedia.org>
12. Ишматов Р. Г. Построение учебно-тренировочного процесса хоккеистов высокой квалификации : учебно-методическое пособие / Р. Г. Ишматов. – СПб: Академия хоккея, 2006. – 45 с.
13. Каденков, Д.М. Управление учебно-тренировочным процессом в хоккейном клубе: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Каденков Дмитрий Михайлович. – Санкт-Петербург, 2003. – 21 с.
14. Колесникова, И. А. Качество спортивного менеджмента и конкурентно способность спорта / И.А. Колесникова. - М.: Синергия, 2013. - 385 с.
15. Костюкевич В. М. Метрологічний контроль у фізичному вихованні та спорті: навч. посібник / В. М. Костюкевич, Л. М. Шевчик, О. Г. Сокольвак. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015 – 256 с.
16. Костюкевич В. М. Основи науково-дослідної роботи магістрантів та аспірантів у вищих навчальних закладах (спеціальність: 017 Фізична культура і спорт): навчальний посібник / В. М. Костюкевич, В. І. Воронова, О. А. Шинкарук, О. В. Борисова; за заг. ред. В. М. Костюкевича. – Вінниця : ТОВ «Нілан – ЛТД», 2016. – 554 с.
17. Костюкевич Віктор. Динаміка показників фізичної підготовленості спортсменів ігровиків в підготовчому періоді річного тренувального циклу / Віктор Костюкевич, Олександр Перепелиця, Володимир Поліщук // Фізична

культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2008. – С. 33-36.

18. Кугаевский С.А. Индивидуализация как одно из направлений оптимизации тренировочного процесса хоккеистов 14–16 лет / С.А. Кугаевский // Педагогіка психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків: ХОВНОКУ – ХДАМД. – 2012. – № 1. – С. 67–69.

19. Курочкін В.Г. Правила з хокею на траві / В.Г. Курочкін, О.О. Борисов, Г.В. Курочкін. – Київ: Ювента, 2011. – 138 с.

20. Курочкін В.Г. Хокей на траві: теоретичні та організаційно методичні аспекти: навч. посіб. / В.Г. Курочкін, Ю.О. Кривенко, В.В. Погребний. – Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М., 2017. – 136 с.

21. Кутек Тамара. Вдосконалення технології управління підготовкою кваліфікованих спортсменок / Тамара Кутек. // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць. – Вип. 1 (20). – Вінниця : ТОВ «Планер», 2016. – С. 336-342.

22. Лейкин А. Хоккей на траве / Лейкин А. // Физкультура и спорт. – 1979. – № 2 – С. 23–32.

23. Макаров, Д.А. Применение восстановительных мероприятий в тренировке юных хоккеистов / Д.А. Макаров // Международный студенческий научный вестник. – 2015. - № 5-4. – С. 549.

24. Михно Л. В. Содержание и структура спортивной подготовки хоккеистов: учеб. пособ. / Л. В. Михно, К. К. Михайлов, В. В. Шилов; НГУ им. П. Ф. Лесгафта, Санкт-Петербург. – СПб., 2011. – 193 с.

25. Михнов, А.П. Обоснование комплекса показателей и определение их приоритетной значимости для оценки соревновательной деятельности хоккеистов высокой квалификации / А.П. Михнов // Физическое воспитание студентов. – 2015. - № 1. – С. 31-35.

26. Міхельсон Є., Фепонов Г. Судівство футбольних та хокейних гор / Пер. В.Ф. Давиденко. - Харків; Київ, 1931 – 164 с.
27. Никонов Ю. В. Подготовка квалифицированных хоккеистов: учеб. пособие / Ю. В. Никонов. – Мн.: ООО «Асар». – 2003. – 352 с. 6. Павлов С. Е., Павлова Т. Н. Технология подготовки спортсменов / С. Е. Павлов, Т. Н. Павлова. – М.: Издатель Мархотин П. Ю., 2011. – 344 с.
28. Нові зимові спорт ігри / Пер.з англ. О. Маніна; Під заг. Ред. Є. Черняка. – Харків: ВФК, 1930 – 40 с.
29. Основы персональной тренировки / под ред. Роджера . Эрла, Томаса Р. Бехля; пер с англ. И. Андреев. – К. : Олимп. лит., 2012. – 724 с.
30. Павлюк І. С. Система керування хокеєм в Україні / І. С. Павлюк // Педагогіка, психологія та медикобіологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 2. – С. 54–61.
31. Паук О. Тож скільки років українському хокею? // Спортивна газета. – 2008. – № 29. – 4-7 квітня. – С. 11.
32. Пеньковский, А. Д. Оценка развития физических способностей у детей 11-12 лет, занимающихся хоккеем / А.Д. Пеньковский, Л.Ю. Иванова // Новая наука: проблемы и перспективы. – 2016.- № 6-2 (85). – С. 92-95.
33. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров] : в 2 кн. / В. Н. Платонов. – К.: Олимп. лит., 2015. – Кн. 2. – 752 с.
34. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практическое приложение : учебник [для тренеров] : в 2 кн. / В. Н. Платонов. К. – Олимп. лит., 2015. кн. 2. –2015. – 752 с.
35. Профессиональный спорт / Гуськов С. И., Платонов В. Н., Линец М. М., Юшко Б. Н. – Киев : Олимп. лит., 2000. – 392 с.
36. Реуцкая, Е.А. Динамика вегетативного гомеостаза и физической работоспособности юных хоккеистов в подготовительном периоде / Е.А.

Реуцкая, И.А. Кузнецова, О.С. Антипова // Вопросы функциональной подготовки в спорте высших достижений. Том 2. – 2014. – С. 130-138.

37. Савин В. П. Теория и методика хоккея: учебник для студ. высш. учебн. заведений / В. П. Савин. – М.: Издательский центр «Академия». – 2003. – 400 с.

38. Савин В.Н., Медведев В.В. Психологическая подготовка хоккеистов: Метод.разраб.- для слушателей ВШТ, фак. повышения квалиф. и студентов ГЦОЛИФК. – М.: Б.и., 1992. – 29 с

39. Савин В.П. Теория и методика хоккея: учебник для студ. высш. учебных заведений / В.П. Савин. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 400 с.

40. Сайт Федерації хокею України // Федерація хокею України. Режим доступу до сайту: www.fhu.com.ua.

41. Самсыкин, А.С. Уровень общей и специальной физической подготовленности хоккеистов 13-15 лет / А.С. Самсыкин // Известия Тульского государственного университета. Физическая культура и спорт. – 2016. - № 2. – С. 177-182.

42. Семин Д.К. Психические состояния хоккеиста и средства их коррекции / Д.К. Семин// Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. - 2007. – № 2. - С. 72.

43. Серебряков О. Ю. Способи аналізу змагальної діяльності в хокеї: зарубіжний досвід / О.Ю. Серебряков // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. – Вип. № 3 (22). – Вінниця, 2017. – С. 405–410

44. Сосновский И. Вне игры / Сосновский И. // Журнал Физкультура и спорт. – 1984. – № 9.

45. Тюлюбаев С.В. Хоккей на траве. Программа соревнований / Тюлюбаев С.В. // Физкультура и спорт. – 1984. – № 1. – С. 8–22.

46. Тюлюбаев С.В. Хоккей на траве. Программа соревнований. VIII Летняя Спартакиада народов СССР / Тюлюбаев С.В. // Физкультура и спорт. – № 1. – 1983. – С. 3–12.
47. Федотова Е.В. Хоккей на траве. Азбука спорта / Е.В. Федотова. – М.: Физкультура и спорт, 2005. – 279 с.
48. Федотова Е.В. Хоккей на траве: состояние, тенденции развития, перспективы: Метод. разработка. – М.: ФХТР, 2004. – С. 2–25.
49. Хоккей: Новые правила игры, утвержденные ВСФК РСФСР и УССР. – Харьков: ВФК, 1926. – 39 с.
50. Хоккей: программа спортивной подготовки для детско-юношеских спортивных школ, специализированных детско-юношеских школ олимпийского резерва. – М.: Советский спорт, 2009.
51. Шинкарук О. А. Теорія і методика підготовки спортсменів: управління, контроль, відбір, моделювання та прогнозування в олімпійському спорті: навч. посібник. / О. А. Шинкарук. – Київ, 2013. – 136 с.
52. Щепотіна Наталя. Модельні характеристики підготовленості та змагальної діяльності кваліфікованих волейболісток / Наталя Щепотіна. // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2014. – Випуск 18 (Том 2). – С. 239-246.
53. Щепотіна Наталя. Модельні характеристики функціональної підготовленості кваліфікованих волейболісток / Наталя Щепотіна. // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. – Випуск 19 (Том 2). – Вінниця: ТОВ «Планер», 2015. – С. 403-407.
54. Эволюция вратарской экипировки [Электронный ресурс] / Современная хоккейная одежда из России – URL.: <https://masskott.com/blog/ekipirovka-khokkejnogo-vratarya-evolyutsiya>.

55. Devries, H. A., and T. J. Housh. 2014. *Physiology of Exercise for Physical Education, Athletics, and Exercise Science*, 5th ed. Madison, we: Brown and Benchmark.

56. Mc Ardle, W. D., F. I. Katch, and V. L. Katch. 2016. *Exercise Physiology: Energy, Nutrition, and Human Performancem* 5th ed. Philadelphia: Lippincott Williams@Wilkins

57. Meulman H. N., Berger M. A. M., van der Zande M. E., Kok P. M., Ottevanger E. J. C., Crucq M. B. Development of a tool for training the drag flick penalty corner in field hockey. *Procedia Engineering*. – 2012. – vol. 34. – pp. 508–513.

58. Official-document FHU [Electronic resource]. – Mode of acces : <http://www.fhu.com.ua/officialdocument.html>

59. Website of the International Hockey Federation. International ice hockey federation. Site access mode: www.iihf.com